

Právo poškozeného na náhradu vzniklé škody vůči škůdci

Ust. § 9 odst. 2 vyhlášky č. [492/1991](#) Sb. o zákonném pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla dává poškozenému oprávnění uplatnit své nároky u soudu jak proti pojištěnému, tak i proti pojišťovně. Neznamená to však, že by do odpovědnostního vztahu mezi škůdcem a poškozeným vstoupila namísto škůdce pojišťovna, neboť ta není za vzniklou škodu odpovědná a její povinností je plnit za pojištěného, který uplatnil své právo, aby pojišťovna v případě pojistné události za něho plnila poškozenému.

Ust. § 9 odst. 2 vyhlášky č. [492/1991](#) Sb. o zákonném pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla dává poškozenému oprávnění uplatnit své nároky u soudu jak proti pojištěnému, tak i proti pojišťovně. Neznamená to však, že by do odpovědnostního vztahu mezi škůdcem a poškozeným vstoupila namísto škůdce pojišťovna, neboť ta není za vzniklou škodu odpovědná a její povinností je plnit za pojištěného, který uplatnil své právo, aby pojišťovna v případě pojistné události za něho plnila poškozenému. Je třeba rozlišovat mezi právem poškozeného na náhradu vzniklé škody vůči škůdci a specifickým právem poškozeného na výplatu plnění za pojištěného škůdce. V ust. § 9 odst. 2 cit. vyhl. se nejedná o samostatné právo poškozeného proti pojišťovně na vyplacení toho, co je pojišťovna povinna nahradit za pojištěného, ale o možnost uplatnit u soudu nejen nárok vůči škůdci na náhradu škody, o jejíž výši nebylo vydáno pravomocné rozhodnutí, ale zároveň i nárok vůči pojišťovně, která je povinna za pojištěného mu vyplatit náhradu škody v rozsahu, v jakém za ni pojištěný škůdce odpovídá.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 7.6.2000, sp.zn. 25 Cdo 1094/98)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci o náhradu škody, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 25 C 152/96, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. listopadu 1997 č.j. 18 Co 418/97-39, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 18. 4. 1997 č.j. 25 C 152/96-18 zamítl žalobu s návrhem, aby žalovaná byla uznána povinnou zaplatit žalobci 4.375,59 DM s příslušenstvím, a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Rozhodl tak o nároku žalobce na náhradu škody způsobené na jeho vozidle při dopravní nehodě dne 16. 5. 1996, který žalobce uplatnil proti p. s odkazem na ustanovení § 9 odst. 2 vyhlášky č. [492/1991](#) Sb. Při svém rozhodnutí vycházel soud prvního stupně ze zjištění, že dne 16. 5. 1996 došlo ke dvěma dopravním nehodám, kdy k první nehodě došlo mezi autem žalobce a vozidlem Fiat, když žalobce nedal přednost

při odbočování vlevo na místo ležící mimo silnici a ohrozil vozidlo jedoucí za ním, a ke druhé nehodě došlo tak, že do vozidla Fiat následně narazila zezadu Škoda Rapid, jejíž řidič nedodržel bezpečnou vzdálenost. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že za situace, kdy řidiči, kteří měli podle žalobce způsobit dopravní nehodu, neuplatnili nárok vůči p., aby za ně škodu žalobci uhradila, nejedná se o případ podle ustanovení § 9 odst. 2 cit. vyhl. Toto ustanovení dává sice poškozenému možnost uplatnit u soudu své nároky na náhradu škody jak proti pojištěnému, tak proti pojistiteli, avšak nárok proti pojistiteli na vyplacení náhrady (který není nárokem na náhradu škody) poškozenému vznikne v případě, že pojištěný uplatnil právo, aby pojistitel za něj škodu poškozenému nahradil, a pojistitel odmítl vyplatit poškozenému plnění v jím požadované výši nebo vůbec. Žalovaná proto není v tomto sporu pasivně legitimována. Navíc by žalobě nebylo možno vyhovět i proto, že žalobce neprokázal, že by škodu způsobil někdo jiný než on sám, když svědeckými výpověďmi a spisem policie bylo prokázáno, že žalobce si škodu na svém vozidle způsobil sám.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 21. 11. 1997 č.j. 18 Co 418/97-39 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Proti svému rozhodnutí pak připustil dovolání k otázce výkladu ust. § 9 odst. 2 vyhlášky č. [492/1991](#) Sb., podle něhož každé písemné odmítnutí plnění náhrady škody poškozenému pojistitelem nezakládá bez dalšího jeho přímý nárok k jejímu uplatnění vůči p. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně a s poukazem na ust. § 7, § 3 odst. 4, § 8 a § 9 citované vyhlášky dovedl, že pojištěný tím, že ve smyslu § 10 vyhl. oznámí písemně pojistiteli událost, která by mohla být důvodem vzniku práva na plnění pojišťovny, souhlasí s tím, aby pojistitel za něj poškozenému plnil, a tímto úkonem mu tedy vzniká právo, aby za něho v souladu s § 3 odst. 1 vyhl. pojistitel oprávněný nárok uhradil. V daném případě neměl pojistitel k dispozici žádný doklad o oprávněnosti nároku žalobce, naopak listinnými doklady byla doložena jeho vina na vzniku škody, základ jeho nároku není nepochybný a žalobce proto nemá přímý nárok na plnění proti p. podle ust. § 9 odst. 2 cit. vyhl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání z důvodů podle § 241 odst. 3 písm. d/, b/, c/ o.s.ř. Namítá, že právní závěry obou soudů jsou v rozporu s ustanovením § 9 odst. 2 vyhl. č. [492/1991](#) Sb. a výklad tohoto ustanovení odvolacím soudem, byť je v souladu s komentářem k ust. § 823 občanského zákoníku, nemá oporu v textu právní normy. Dovojuje, že přímý nárok poškozeného na plnění vůči pojistiteli je samostatným právem na pojistné plnění na základě právního předpisu z pojištění a jde-li o přímý nárok přiznaný právním předpisem, není důvod pro jeho omezování restriktivním výkladem. Jediná podmínka pro uplatnění přímého nároku podle ustanovení § 9 odst. 2 cit. vyhl., totiž písemné odmítnutí plnění poškozenému, v dané věci splněna byla, neboť z dopisu žalované ze dne 7.8.1996 jednoznačně vyplývá projev vůle odmítnout žalobci nahradit škodu, neboť p. se jeho nároky odmítá zabývat. Jiná podmínka v ust. § 9 odst. 2 vyhl. stanovena není a ani v ostatních případech přímého nároku podle § 3 odst. 4 a § 8 odst. 1 vyhl. není pochybností o tom, že uplatnění nároku či ohlášení události pojištěným vůči p. se nevyžaduje. Z povahy tohoto samostatného práva dále podle dovolatele vyplývá, že se na něj nemohou vztahovat ustanovení upravující právní vztah mezi jinými osobami - mezi pojistitelem a pojištěným. Jestliže je tento nárok samostatným majetkoprávním nárokem, může být předmětem řízení jako každý jiný takový nárok, a samostatnost tohoto nároku není dotčena tím, že skutkový stav, který je předpokladem jeho existence, je shodný se skutkovým stavem rozhodným pro existenci práv a povinností ze vztahu mezi pojištěným a pojistitelem. Podle dovolatele tedy za situace, kdy poškozený tvrdí existenci svého přímého nároku vůči p., a kdy bylo prokázáno, že p. mu písemně odmítla plnit, je p. pasivně legitimována. Dovolatel dále namítá, že odvolací soud s ohledem na svůj právní názor neřešil otázku eventuálního podílu žalobce na dopravní nehodě a nezabýval se výtkami žalobce proti hodnocení důkazů soudem prvního stupně. Řízení před soudy obou stupňů jsou tak postižena vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a v důsledku toho rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném

dokazování. Řízení je proto třeba doplnit navrženými důkazy, které nebyly provedeny, popř. doplnit hodnocením důkazů, jež byly provedeny. Navrhl zrušení rozsudků soudů obou stupňů a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o.s.ř., přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 3 o.s.ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 239 odst. 1 o.s.ř., není opodstatněné.

Jde-li o potvrzující rozsudek odvolacího soudu, je dovolání přípustné ve smyslu ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., jestliže odvolací soud přípustnost dovolání svým výrokem vyslovil, a to s argumentem o zásadním významu právní stránky rozhodnutí. Takto založená přípustnost dovolání úzce souvisí s vymezením možného dovolacího důvodu, jímž je z povahy věci důvod podle § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř., tj. že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. V dané věci je přípustnost dovolání založena toliko výrokem odvolacího soudu, neboť nejde o žádný z případů přípustnosti podle ustanovení § 238 o. s. ř. Dovolání žalobce je proto - kromě okolností uvedených v § 237 o.s.ř. (§ 241 odst. 3 písm. a/ o.s.ř.), příp. § 241 odst. 3 písm. b/ o.s.ř. - přípustné pouze z důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř., a to v rozsahu té právní otázky, pro jejíž řešení bylo připuštěno.

Podle § 822 obč. zák. z pojištění odpovědnosti za škody má pojištěný právo, aby v případě pojistné události pojistitel za něho nahradil podle pojistných podmínek škodu, za kterou pojištěný odpovídá. Podle § 823 obč. zák. náhradu platí pojistitel poškozenému; poškozený však právo na plnění proti pojistiteli nemá, nestanoví-li zvláštní předpis jinak.

Podle ustanovení § 3 vyhlášky č. [492/1991](#) Sb., ve znění před novelou provedenou vyhl. č. 321/1997, má pojištěný právo, aby p. za něho nahradila v rozsahu a ve výši podle příslušných právních předpisů poškozeným uplatněné a prokázané nároky na náhradu škody způsobené provozem motorového vozidla jinému. Pojistnou událostí je vznik povinnosti pojištěného nahradit škodu (§ 3 odst. 3 cit. vyhl.).

Podle § 7 odst. 1 cit. vyhl. náhradu platí p. poškozenému; poškozený však nemá právo na plnění proti p., s výjimkou případů uvedených v § 3 odst. 4, v § 8, v § 9 odst. 2.

Podle § 3 odst.4 cit. vyhl. v případě smrti pojištěného nebo zániku právnické osoby má poškozený přímo vůči p. právo, aby mu škodu nahradila v témže rozsahu, v jakém by mu ji byla povinna nahradit za pojištěného.

Podle § 8 odst.1 cit. vyhl. nebyla-li zjištěna osoba odpovědná za škodu na zdraví nebo usmrcením, způsobenou provozem motorového vozidla na území České republiky, má poškozený přímo proti p. právo, aby mu tuto škodu nahradila.

Podle ustanovení § 9 odst. 1 cit. vyhl. je p. povinna plnit do 15 dnů po skončení šetření nutného ke zjištění její povinnosti plnit nebo po obdržení pravomocného rozhodnutí o výši náhrady škody. Šetření je skončeno, jakmile se p. s poškozeným dohodla o výši náhrady škody. Podle odst. 2 tohoto

ustanovení dnem, kdy p. písemně odmítla poškozenému nahradit škodu nebo její část, může poškozený uplatnit své nároky i proti p. u příslušného soudu.

Obecně je třeba vycházet z toho, že z pojištění zásadně vznikají právní vztahy jen mezi pojistitelem a pojištěným; způsobem škody vzniká v první řadě vztah mezi poškozeným a tím, kdo za způsobenou škodu odpovídá, a to bez ohledu na to, zda je odpovědný subjekt pojištěn. Ani v případě, že nastala pojistná událost (tj. odpovědnému subjektu, který je pojištěn, vznikla povinnost nahradit škodu - § 3 odst. 3 cit. vyhl.), nestává se poškozený účastníkem právního vztahu z pojištění a nemá přímé právo na plnění proti pojistiteli. Odlišná situace může být založena toliko zvláštním předpisem (srov. § 822, 823 obč. zák.). Tím je v daném případě vyhláška č. [492/1991](#) Sb., která v § 7 odst. 1 upravuje výjimky ze zásady, že poškozený nemá přímé právo na plnění vůči p.. Přímý nárok poškozeného na plnění vůči p., který jako samostatné právo poškozenému vzniká na základě právního předpisu, nemá povahu nároku na náhradu škody, byť je odvozen od právního vztahu mezi p. a pojištěným škůdcem, a pojistitel se také nestává osobou odpovědnou za škodu namísto škůdce. V případě smrti pojištěného nebo nebyla-li zjištěna osoba odpovědná za škodu, zakládá tento zvláštní právní předpis v ust. § 3 odst. 4 a § 8 odst. 2 poškozenému právo přímo proti p. uplatnit nárok, aby mu nahradila škodu za pojištěného, který je mrtvý nebo neznámý.

Ustanovení § 9 odst. 1 vyhlášky upravuje dobu splatnosti plnění pojistitele, a to v závislosti na skončení šetření(tj. na dohodu pojišťovny s poškozeným o výši náhrady škody) či na obdržení pravomocného rozhodnutí o výši náhrady škody. K zahájení šetření nutného ke zjištění rozsahu povinnosti p. plnit je třeba, aby pojištěný ohlásil pojistnou událost a uplatnil tak právo, aby p. za něho nahradila škodu, za kterou on odpovídá. Ust. § 9 odst. 2 cit. vyhl. navazuje na odst. 1 tohoto ustanovení a pro případ, že p. písemně odmítla poškozenému nahradit škodu nebo její část, dává poškozenému oprávnění uplatnit své nároky u soudu jak proti pojištěnému, tak i proti p. Neznamená to však, že by do odpovědnostního vztahu mezi škůdcem a poškozeným vstoupila namísto škůdce p., neboť ta není za vzniklou škodu odpovědná a její povinností je plnit za pojištěného, který uplatnil své právo, aby p. v případě pojistné události za něho plnila poškozenému. Je totiž třeba důsledně rozlišovat mezi právem poškozeného na náhradu vzniklé škody vůči škůdci a specifickým právem poškozeného na výplatu plnění za pojištěného škůdce. V ust. § 9 odst. 2 cit. vyhl. se nejedná o samostatné právo poškozeného proti p. na vyplacení toho, co je p. povinna nahradit za pojištěného, ale o možnost uplatnit u soudu nejen nárok vůči škůdci na náhradu škody, o jejíž výši nebylo vydáno pravomocné rozhodnutí, ale zároveň i nárok vůči p., která je povinna za pojištěného mu vyplatit náhradu škody v rozsahu, v jakém za ni pojištěný škůdce odpovídá.

Je proto správný právní názor odvolacího soudu, z něhož vychází jeho rozhodnutí, že v daném případě, kdy pojištěný, který podle tvrzení žaloby odpovídá za škodu způsobenou žalobci, neuplatnil u p. své právo, aby za něj nahradila škodu poškozenému, a o jeho odpovědnosti za způsobenou škodu nebylo ani rozhodnuto, nezakládá ust. § 9 odst. 2 vyhl. č. [492/1991](#) Sb. poškozenému přímý nárok vůči pojišťovně na výplatu plnění ze zákonného pojištění, i když se p. písemně odmítla jeho nároky zabývat.

Přímý nárok poškozeného proti p. na plnění, upravený s účinností od 1.1.1998 v ust. § 10 odst. 5 vyhl. (vyhl.č. [321/1997](#) Sb.), pro případ, že pojištěný nesplnil svou oznamovací povinnost, nelze aplikovat s ohledem na dobu, kdy v daném případě ke škodě došlo.

Pokud dovolatel dále namítá nesprávnost rozhodnutí z důvodu nesprávně či neúplně zjištěného

skutkového stavu věci a nesprávného hodnocení důkazů při zjišťování jeho podílu na dopravní nehodě, je jednoznačné, že nejde o námitku nesprávného řešení otázky právní, pro níž bylo dovolání připuštěno, nýbrž o námitku týkající se rozsahu provedeného dokazování a hodnocení důkazů při zjišťování skutkového stavu věci, tedy o dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. c/ o.s.ř., pro který však z hlediska ust. § 239 odst. 1 o.s.ř. není dovolání přípustné. Je-li namítáno, že je nesprávný závěr soudu prvního stupně, že skutková tvrzení žalobce o tom, kdo zavinil dopravní nehodu, nebyla v řízení prokázána a že průběh nehodového děje nebyl provedenými důkazy v řízení před soudem prvního stupně řádně objasněn a odvolací soud nezjednal nápravu, nejde o vadu řízení podle § 241 odst. 3 písm. b/ o.s.ř., tj. že by rozhodnutí odvolacího soudu vycházelo z neúplně nebo nesprávně zjištěného skutkového stavu věci, neboť tuto otázku odvolací soud neřešil a jeho zamítavé rozhodnutí nevychází ze skutkového závěru o tom, zda a kdo je odpovědný za škodu způsobenou při dopravní nehodě na voze žalobce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)